

6.1. SU VE TOPRAK YÖNETİMİ İSTATİSTİKLERİ

2. Mevcut Durum

Su kalitesi istatistikleri konusunda, halen Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından 25 havzada nehir ve göl suyu kalitesi izleme çalışmaları yürütülmektedir. Su Yönetimi Genel Müdürlüğü (SYGM) 2012 yılından itibaren aylık veya iki aylık olarak su kalitesi ile ilgili veri derlemeye başlayacaktır. Genel su kalitesini izleyebilmek amacıyla, DSİ 35 parametre için yüzey sularında yılda 4 kez, yeraltısularında yılda 2 kez ölçüm yapmaktadır. DSİ ayrıca içme suyunda yılda 6 kez ilave olarak ağır metaller ve mikrobiyolojik parametreleri ölçmektedir. DSİ akarsularımızdaki süspanse sediment taşınım miktarını izlemek amacıyla aylık ölçüm yapmaktadır.

Su potansiyelinin belirlenmesi çalışmaları DSİ tarafından yapılmaktadır. Bu amaçla, aylık ve yıllık olarak akarsu gözlem istasyonlarında debi, göl gözlem istasyonlarında ise göl seviyesi ölçümleri gerçekleştirilmektedir. Kar gözlem istasyonlarında kar derinliği ve karın su eşdeğeri ölçümleri her havzanın kar mevsimine uygun olarak aylık yapılmaktadır. DSİ ayrıca meteoroloji gözlem istasyonlarında yağış ve buharlaşma ölçümlerini de gerçekleştirmektedir. Yeraltısuyu seviyeleri aylık ve mevsimsel olarak DSİ tarafından ölçülmektedir.

DSİ tarafından gerçekleştirilen meteorolojik parametrelerin ölçümünde Meteoroloji Genel Müdürlüğü ile aynı yöntemler kullanılmaktadır, ancak istasyonların kuruluş amacı ve yerleri farklıdır.

Su çekimi ve kullanımı ile atıksu istatistikleri TÜİK tarafından belediyeler, il özel idareleri, imalat sanayi işyerleri, termik santral, organize sanayi bölgeleri ve maden işletmelerinden anket yoluyla derlenmektedir. Belediyelere ait su çekimi ve kullanımı ile atıksu istatistikleri İBBS Düzey 3'e göre, imalat sanayi işyerleri, termik santral, organize sanayi bölgeleri, maden işletmeleri ve il özel idarelerinden derlenen köylere ait su ve atıksu istatistikleri Türkiye ölçeğinde üretilmekte ve TÜİK internet sitesinde yayımlanmaktadır. Veriler, tanım ve sınıflamalar açısından OECD ve AB ile tam uyumludur.

Akdeniz ve Ege Denizinde yapılan kirlilik ölçüm ve izleme sonuçları ve bu kapsamda üretilen ham veriler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından her yıl düzenli olarak Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ile Akdeniz Eylem Planı (MAP) MED-POL sekreteryasına gönderilmekte, burada veri üreticisi ile

birlikte yapılan bir kontrol sürecinden geçerek doğrulandıktan ve güvenilirliği sağlandıktan sonra veri tabanına işlenerek kullanıma açılmaktadır. Karadeniz'de yapılan ölçümler düzenli olarak Karadeniz Komisyonu Sekreteryasına ve 2009 yılından itibaren Avrupa Çevre Ajansına raporlanmaktadır.

Karadeniz'de 69 noktada, Ege ve Akdeniz'de 102 noktada 51 parametrede ölçüm ve izleme çalışmaları yapılmaktadır.

Toprak kirliliği istatistiklerine esas olacak verileri toplama ve envanter çalışmalarının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik kapsamında yürütülmesi planlanmıştır. Söz konusu yönetmelikte yapılan değişikliğe

istinaden çalışmalara 2013 yılının Haziran ayından itibaren başlanacaktır. İlk verilerin 2015 yılında yayımlanması planlanmaktadır.

6.3. HAVA, GÜRÜLTÜ VE İKLİM İSTATİSTİKLERİ

2. Mevcut Durum

Seragazı Emisyonu istatistikleri kapsamında Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) Rehberinde önerilen yaklaşımlar kullanılarak enerji, endüstriyel prosesler, solvent ve diğer ürün kullanımı, tarımsal faaliyetler ve atıklardan kaynaklanan emisyonlar ile yutak alanlarda karbon giderimi, Türkiye ölçeğinde yıllık olarak hesaplanmaktadır.

Elektrik üretimi dışındaki diğer sektörlerin enerji kaynaklı emisyonları, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının (ETKB) enerji-denge tabloları kullanılarak TÜİK tarafından hesaplanmaktadır. Kömür madenciliği, endüstriyel prosesler, tarımsal faaliyetler ve atıklardan kaynaklanan emisyonlar da TÜİK tarafından hesaplanmaktadır.

Elektrik üretiminden kaynaklanan emisyonlar tüm santrallerin yakıt tüketimleri esas alınarak ETKB Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, ulaştırmadan kaynaklanan emisyonlar ise, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından hesaplanarak TÜİK'e aktarılmaktadır.

Arazi kullanım değişikliği ve ormancılık başlığı altında karbon giderimi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hesaplanmaktadır. Florlu gazlar ise

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hesaplanmaktadır.

Türkiye ölçeğinde oluşturulan emisyon envanteri TÜİK tarafından birleştirildikten sonra kullanıma sunulmaktadır.

Hava kirletici emisyonu istatistikleri kapsamında, Uzun Menzilli Sınırlarötesi Hava Kirliliği Sözleşmesi ve ek protokolleri kapsamında taraf ülkelerin bildirmek zorunda olduğu emisyonlar, EMEP/CORINAIR yöntemi kullanılarak 2012 yılından itibaren Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hesaplanacaktır.

Hava emisyonları, IPCC ve EMEP/CORINAIR Rehberlerinde önerilen yöntemlerle hesaplandığından OECD, AB ve sözleşmeye taraf ülkelerin hesaplama yöntemi ile uyumludur.

Hava kalitesi istatistikleri kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Türkiye genelinde tam otomatik ölçüm cihazları ile ölçülen kükürtdioksit ve partiküler madde konsantrasyonları TÜİK tarafından aylık, kış sezonu ve yıllık bazda değerlendirilerek, haber bülteni şeklinde yayımlanmaktadır.

Ayrıca istasyonlardan elde edilen saatlik veriler eşzamanlı olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı internet sitesinde yayımlanmaktadır. Hava kalitesi istatistikleri, 2012 yılından itibaren Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayımlanacaktır.

Çevresel gürültü konusunda denetim ve idari yaptırım yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndadır. Gürültü haritalarının hazırlanması ve eylem planlarının oluşturulmasına ilişkin görev ve sorumluluklar 4 Haziran 2010 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinde belirlenmiştir. Bu kapsamda gürültü haritalarına ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir. İlk veriler 2016 yılında yayımlanacaktır.

İklim istatistikleri, DMİ Genel Müdürlüğünce ölçüm istasyonu olan yerleşim yerleri düzeyinde üretilmektedir. Özet istatistikler DMİ web sitesinde yayımlanmaktadır. Daha detaylı bilgi talep edilmesi halinde Türkiye Meteorolojik Veri Arşiv sisteminden ücret karşılığında verilere erişebilmektedir.

6.5. DOĞA KORUMA VE ÇÖLLEŞME İLE MÜCADELE İSTATİSTİKLERİ

2. Mevcut Durum

Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nca elde edilen biyolojik çeşitliliğe ait bütün veriler, sayısal ortamda Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veritabanında tutulmaktadır. Hâlihazırda veritabanı; internet tabanlı, kamuoyuna açık, üyelerin kendilerine özgü sınırlı haklarla verilere erişebildiği, sadece biyolojik çeşitliliğin izlenmesi temelinde yapılandırılan bir veritabanıdır. Söz konusu veritabanında, türler, habitatlar ve alanlar özelinde sorgulama yapılabilmektedir. Ayrıca söz konusu veritabanında, mevcut taksonlara ait kırmızı liste kategorileri ve indeksleri de tutulmaktadır.

Korunan alan istatistikleri kapsamında, korunan türler, uluslararası öneme sahip sulak alanlar ile Ramsar Alanları, yaban hayatı geliştirme sahaları, milli parklar, tabiat parkları, tabiat koruma alanları ve tabiat anıtları, mesire yerleri, özel çevre koruma bölgeleri, Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES) kapsamında yer alan hayvan türlerinin canlı, ölü, parça veya türevlerinin uluslararası ticareti kapsamında verilen ithalat ihracat ve yeniden ihracatına ilişkin istatistiki veriler, Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yayımlanmaktadır.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çölleşme İle Mücadele Ulusal Eylem Programı kapsamında yürütülen çalışmaları düzenli olarak takip etmektedir.